

Arbetshistoriska seminariet våren 2023

Arbetshistoriska seminariet vid Lunds universitet bedriver sedan 1985 en öppen seminarieverksamhet som syftar till att öka den historiska förståelsen för samhällsförändring ur ett underifrånperspektiv. Verksamheten strävar efter att vara en mötesplats för akademiker och en intresserad allmänhet. För närmare upplysningar, kontakta Emma Hilborn via mail: emma.hilborn@hist.lu.se.

Glasbruk, glasblåsare och glas runt förra sekelskiftet

Föredrag av **Gunnel Holmér**

Lördagen den 18 februari kl.13.00, Sibbhults bibliotek, Källgatan 12, 289 72 Sibbhult

I Sverige blåstes det första glaset under Gustav Vasas tid på 1500-talet. Under följande århundraden tillkom många hyttor i hela landet. Merparten grundades i sydöstra Småland under 1800-talets senare del och 1900-talets början. Flera etablerades även utanför Glasriket, bland annat i Skåne. Vilka faktorer låg bakom denna utveckling? Vilka var grundarna? Varifrån kom glasblåsarna och de andra hantverkarna? Vilken typ av glas tillverkades? Vilka var kunderna? Föreläsningen belyser glasindustrin i Sverige med fokus på glasbruken i Sibbhult.

Sibbhults Hembygdsförening säljer våfflor och kaffe efter föreläsningen och då finns det också möjlighet att besöka Sibbhults Glasmuseum.

Gunnel Holmér är fil. dr i historia med inriktning på utländsk arbetskraft inom glasindustrin. Under åren 1978–2019 var hon anställd på Sveriges glasmuseum i Växjö. Arrangemanget är ett samarbete mellan ABF Skåne, ABF Nordost, Centrum för arbetarhistoria, Arbetarhistoria vid Lunds universitet, Östra Göinge kommun och Sibbhults Hembygdsförening.

Carl Pettersson: en moralisk 1800-talstjuv?

Föredrag av **Bonnie Clementsson**

Tisdagen den 21 mars kl. 18.30, Malmö Stadsarkiv, Bergsgatan 20, Malmö

Under tidigt 1800-tal ökade fattigdomen, brottsligheten och prostitutionen i samhället, men brottsbekämpningen var inte formaliserad. Poliser saknade utbildning, kommunikationer och resor var långsamma. Den styrande eliten, som trodde att problemen berodde på sjunkande moral bland lägre samhällsgrupper, genomförde en rad reformer i syfte att fostra underklassen till goda medborgare. Frågan är hur det påverkade enskilda individer.

Carl Pettersson följde tidigt i sina kriminella föräldrars fotspår. Han rörde sig från Småland i norr till Ystad i söder och stal regelbundet för sin försörjning innan han tvingades möta rättsstaten. Med Carls och andra straffångars personliga berättelser om uppväxt, brottskarriärer och möte med rättsväsendet beskrivs en annorlunda del av det förmoderna samhällslivet. Varför valde tjuvarna en kriminell bana? Hur hanterade de lagar och regler som begränsade deras frihet? Vilka

värderingar styrde deras handlingar? Och hur beskriver de 1800-talets rättsprocess, häkten och fästningar?

Bonnie Clementsson är filosofie doktor i historia och verksam vid historiska institutionen på Lunds universitet.

Arrangemanget är ett samarbete mellan ABF Skåne, ABF Malmö, Arbetarhistoria vid Lunds universitet och Centrum för Arbetshistoria.

Från beta till bit: Produktion och konsumtion av socker i landskap och samhälle 1890–1940

Föredrag av Fredrik Björck

Torsdagen den 27 april kl. 18:00, Köpingsbro Bibliotek, Fredriksbergsvägen 4, Köpingsbro

Under 1800-talets sista decennier växte den svenska betsockerindustrin fram och på kort tid blev Sverige självförsörjande på socker. Betodlingen var starkt reglerad av sockerindustrin och innebar såväl ekologiska som socio-ekonomiska förändringar, främst i Skåne, där sockerindustrin i huvudsak var lokaliserad. Betinspektörer granskade odlingarna och såväl avstånd mellan plantorna som vilket gödselmedel som skulle användas reglerades i kontrakten.

När SSA bildades 1907, var det Sveriges största företag och en av de största produktionsenheterna var bruket i Köpingsbro, grundat 1894 av Jacob Lachmann. Sammanslagningen handlade om att dels påverka politiken (sockerindustrins goda lönsamhet byggde till stor del på ett starkt tullskydd) samtidigt som det fanns en avsikt att pressa kostnaderna genom att sätta större tryck på såväl odlare om anställda.

Fredrik Björck är adjunkt i miljövetenskap vid Malmö universitet och doktorand i historia vid Lunds universitet. Han arbetar med en avhandling om svenskt socker 1880–1940.

Arrangemanget är ett samarbete mellan ABF Skåne, ABF Österlen, Arbetarhistoria vid Lunds universitet och Centrum för Arbetshistoria.

Gårdarnas tvångsarbetskraft: Tjänstehjonsstadgans historia från medeltiden till 1920-tal

Föredrag av Paul Borenberg

Söndagen den 14 maj kl. 13.00, Statarmuseet, Torupsvägen 606–59, Bara.

Föreläsningen kommer även sändas digitalt på ABF:s Facebooksida.

Det svenska jordbruket var under århundraden beroende av drängar och pigor som arbetskraft. När träldomen avskaffades infördes istället ett tvång för egendomslösa att arbeta som lågbetalda tjänstehjon på landets gårdar. Lagen kom att finnas kvar till 1900-talets början och lade grunden för landsbygdens arbetsmarknad och lösdriverilagstiftning. I detta föredrag berättar Paul Borenberg historien om lantbrukets tvångsarbetskraft genom fem hundra år.

Det säljs mat och fika före och efter föreläsningen.

Paul Borenberg disputerade 2020 på avhandlingen *Tjänstefolk, vardagsliv i underordning. Stockholm 1600–1635*. Sedan dess har han varit verksam vid centrum för arbetarhistoria, Lunds universitet. Arrangemanget är ett samarbete mellan ABF, Centrum för arbetarhistoria, Arbetarhistoria vid Lunds universitet och Statarmuseet i Bara.